

EUSKADIKO ENERGIA EOLIKOAREN "BOOMA" AZTERGAI

Posted on 15/05/2024 by Naider

Energia berriztagarriak geratzeko iritsi dira. Euskadin, parke eoliken proiektuen "boom" hasiberria dago. Nahi dugun lurralde-ereduari buruz hausnartzeko unea da, behar dugun energia-eredua baino haratago. Trantsizio energetikoa egin behar da, baina ez edonola.

Argi dago eredu energetikoa energia eolikitik eta eguzki-energiatik igarotzen dela. IPCCk (Klima Aldaketaren Gobernu arteko Panela) 2023an argitaratutako [seigarren ebaluazio-txostenean](#) aipatzen duenez, Klima Aldaketaren erronkaren aurrean, etorkizun jasangarri eta bizigarria bermatzeko ekarpen handienetako bat energia berriztagarrien gehikuntzatik etorriko da, bereziki eguzki-energia eta energia eolikitik.

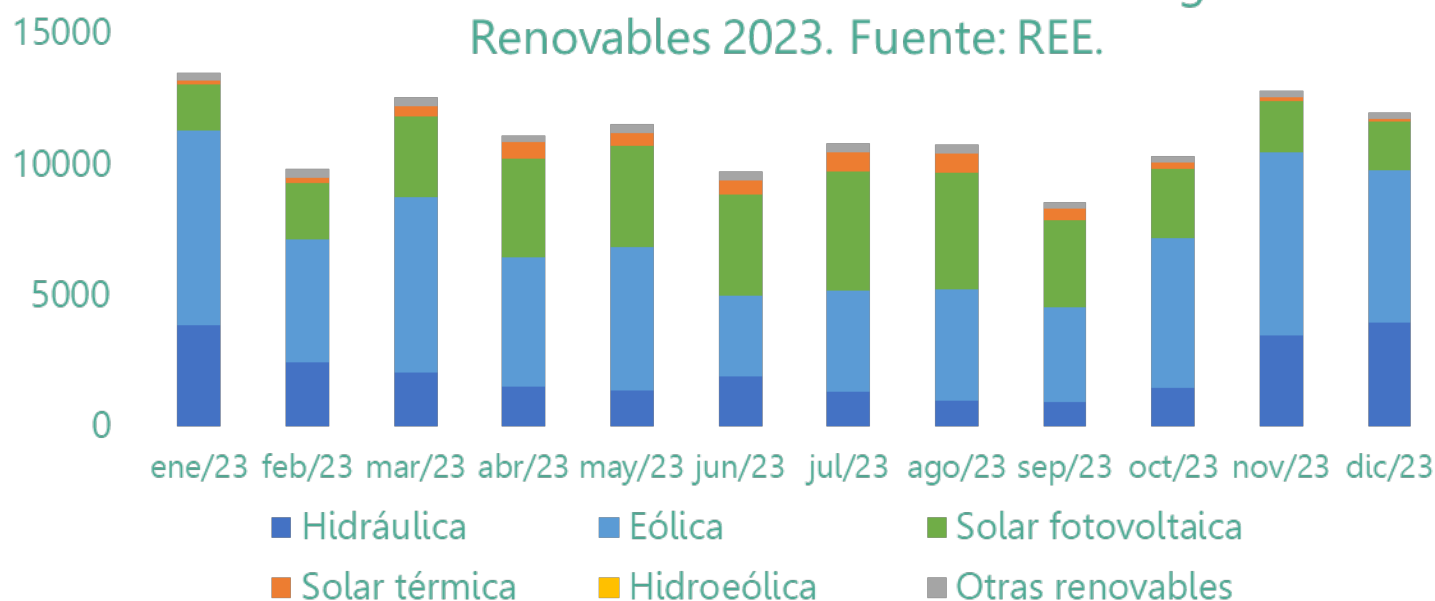
Txosten berean aipatzen denez, bi teknologia horien kostu unitarioa % 55 jaitsi da 2010 eta 2019 artean eolikoarentzat eta % 85 orubearentzat. Teknologia horiek errentagarritasun handiagoa dutenez, gero eta lehiakorragoak dira energiaren merkatuan, eta haien hazkundera sendotzen dute.

[Enpresa Eoliken Elkartearen](#) arabera, energia berriztagarriak jada errealitate finkatua dira, eta estatu mailan 2023an kontsumitutako energia elektrikoaren % 24 sortzea lortu dute. 16 milioi etxeren urteko kontsumo osoa.

Estatu mailan, energia eolikoa sistema elektrikoaren lehen teknologia izan zen 2023an, eta lehena instalatutako potentzian, lider gisa sendotuz mix elektrikoa jasangarriago baterantz hobetzeko orduan.

Eolikoak 32 milioi tona CO2 isurtzea saihestu du, erregai fosilen inportazioetan 6.500 milioi euro inguruko kostua aurreztu du. Eta 2022an 7.400 €-ko aurrezpena ekarri zien kontsumitzaileei, elektrizitatearen kostua murriztuz.

Balance Estatal Eléctrico Generación Energías Renovables 2023. Fuente: REE.

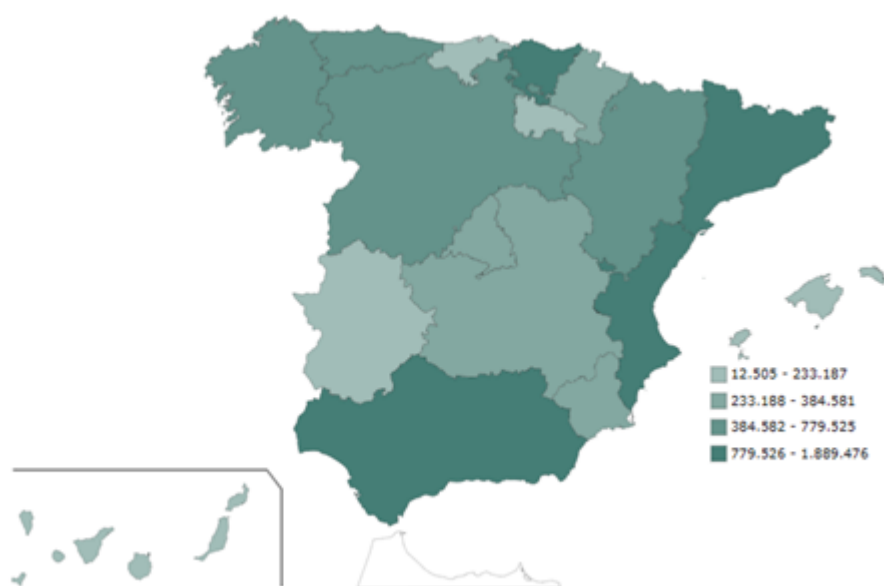
Energia garbiaren eta aurrezpen ekonomikoaren lidergo horren arrazoia da 1.345 parke eoliko daudela instalatuta, 29.813 MWko potentzia guztira, 1.000 udalerrri baino gehiagotan banatuta, estatu osoan. Energia eolikoak trantsizio energetikoa gauzatzeko duen ahalmena frogatu da. Energiaren eta Klimaren Plan Nazional Integratuak (PNIEC) aurreikusten du 2030erako ezarritako

62GWak lortzea, hau da, urtean 4 GW instalatzea, 2022an instalatutako 1,6 GWtik urrun.

Euskadiren egoera ez dator bat estatu mailan duen posizionamendu onarekin; izan ere, munduan produkzio eoliko handiena duen bosgarren estatua da, eta Europako bigarrena. Estatuko % 24aren aldean, Euskadin energia eolikoak ozta-ozta gainditzen du eskari elektrikoaren % 2a. Instalaturako 1.300 parkeetatik, lau Euskadin daude, 153MW-ko potentzia instalatua batuz, guztizkoaren % 0,5.

Gainera, berriztagarrien instalazio txikiena duen estatuko hirugarren eskualdea da, Madril eta Balear Uharteen atzetik. Kontsumo elektrikoari dagokionez, Euskadi bigarren erkidegoa da, Andaluzia eta Valentziarekin ([INE](#)) berdinketa teknikoan dagoen Kataluniaren atzetik.

Euskadi penintsulako energia-hustubide handienetako bat da. Eskaria handia da eta energia-sorkuntza oso urria. Energia eolikoari dagokionez, Y parke eoliko zaharra du, eta Bilboko portukoa da duela 18 urte baino gehiago instalatu zen azkena.

Kontsumo elektrikoa autonomia-erkidegoen arabera 2021ean. Iturria: INE.

[Energiaren Euskal Estrategia](#) (3E2030) 2017an argitaratu zen, eta munduko, Europako eta Estatuko helburuekin bat etortzea du helburu, baita sorkuntza berriztagarriari buruzko egoera lehengoratzea ere. Bertan, instalaturako energia eolikoaren potentzia 783MW-raino handitzea finkatzen da, boskoiztuz.

3E2030 estrategiak berak energia eolikoaren LAParen 2002ko berrikuspena deitzen du. LAP honetan jada 30 kokaleku jaso ziren parke eolikoak hartzeko. Horietatik, aipaturako lau parkeak baino ez ziren gauzatu.

Energia berriztagarriei buruzko LAP berria 2023ko maiatzean onartu zen hasiera batean. Oraindik izapidetze-fasean dago, behin betiko onartzeko. Horren helburua aurreko dokumentua ordeztzea eta zabaltzea da, bai eta Estrategiak berak ezartzen dituen berriztagarriak ekoizteko helburu berriak lortzea ere. Bertan, hautaturako 57 kokapen-eremu ezartzen dira, eta horietan egokitzen jotzen da parke eolikoak instalatzea.

A priori baimena bideragarria den lurraldeko eremuak dira, horrelako instalazioak debekatuta egongo liratekeen eremuak marrazten dituen maparekin kontrajarrita. Ez da zehazten zenbat parke

joan behar diren eremu bakoitzean, ezta horietan guztietan parkeak eraikiko diren ere.

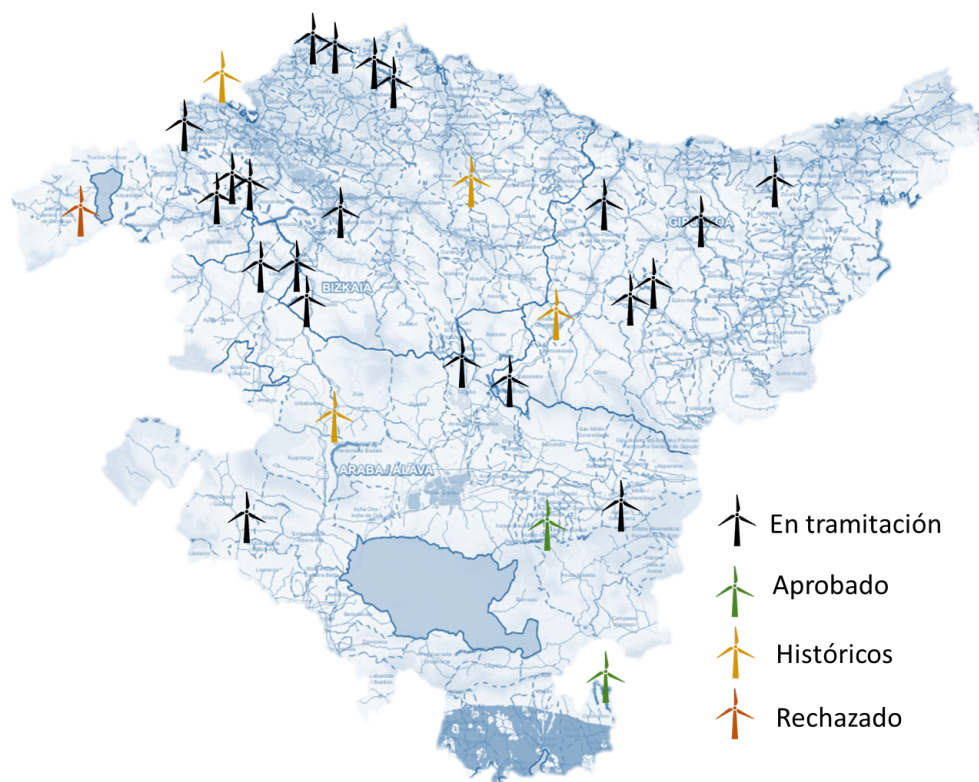
Ia bi hamarkada igaro dira Euskadin inolako proiektu eolikorik aktibatu gabe, eta badirudi pizgarri ekonomikorik ezaren ondorio dela, 3E2030ean adierazten den bezala. Bertan, estatuarekin arau-esparrua partekatzen dela onartzen da, eta, ondoren, estatuarekiko aldea eskualdearen berezko beste elementu batzuen ondorio izan daiteke.

Ez dirudi lurraldeari eragin nahi ez izatea edo beste kontsumo- eta ekoizpen-eredu batzuetan oinarritutako trantsizio energetikoa planteatu nahi izatea ez direla arrazoietako bat. Hala ere, ekoizpen eolikoa sustatzen duen arau-testuinguru berri horri esker, azken hiru urteetan eskabideen "BOOM" bat izan da.

2021eko martxoan, lurraldean parke eolikoak ezartzeko tramitazioa hasi zen lehen erregistroak hasi ziren. Urtebeteko epean, 52 errota eta 268,8MW-ko potentzia kontratatuko 10 proiektu aurkeztu ziren. Egungo 153MW-ak gaindituz. Hurrengo urtean beste 3 ekimen aurkeztu ziren, 109,6MW 19 erroten artean.

Eta 2023ko maiatzean energia berriztagarrien LAParen hasierako onarpenaren ondoren, eskaeren bigarren boom bat lehertu zen. Bederatzi proiektu berri, guztira, 2023. urtearen amaierara arte, eta proposamen gehiago pilotzen jarraitu dute 2024an.

Azken hiru urteetan eskaeraz gainezka egon dira. Bizkaian planteatu dira parke gehien (17 guztira), ondoren Araban (12) eta, azkenik, Gipuzkoan (5). Guztira, 600 MW baino gehiagoko potentzia instalatu bat, horretarako aukera ematen duena. Eskaera horiek guztiek Eusko Jaurlaritzaren oniritzia balute, **3E2030 estrategiak 2030erako aurreikusten duen 783MW potentzia instalatuaren helburua lor liteke.**

Euskadiko proiektu eolikoek kokapen gutxi gorabeherako mapa.

Geuk egina. (2023ko abendura arte lortutako datuen arabera hurbilketa orientagarria da)

Proiektuek argia izan dezaten, bakoitzak bere ekonomia- eta ingurumen-bideak justifikatzen dituen dokumentazioa aurkeztu behar du, eta Eusko Jaurlaritzaren esku dago instalazioak baimentzea edo ez. Horietako batzuk baztertu egin dira jada, hala nola Kantabria eta Enkarterri artean proiektatzen zen [15 errotako parkea](#). Beste batzuk onartu dira, hala nola Labrazakoa, 2024rako proiektatua, eta Azazetakoa, 2025erako.

Eskaera bakoitzaren ebazpena zalantzazkoa bada ere, sorkuntza eolikoaren helburuak hor daude, eta horrek esan nahi du orain arte sortutako eskariaren antzeko parke kopurua instalatzea. Herri horietan ez bada, beste batzuetan izango da.

Politika eolikoaren bat-bateko gidoi aldaketa horren ondorioz, lurraldeko hainbat eremu, eta oso denbora gutxian, arriskuan ikusi dira. Parke eolikoak jartzearen ondoriozko inpaktuen eraginpean egoteko aukerak erreakzio uzkur ugari eragin ditu proiektu horien aurrean. Lurraldearen gaineko presioaren areagotze horrek, batez ere biztanleen toki hutsenetan eta energia gutxien eskatzen dutenetan, eztabaida piztu du eskualde askotan. Energia eolikoa sortzea, nahiz eta oso berriztagarria izan, beste presio-elementu bat da landa-lurraldeetan, hiri-eskaerei erantzuteko.

Ez dira udalerri gutxi, batez ere arabarrak, baita Arabako Aldundia bera ere, mendietan parke eolikoak jartzearen aurka daudenak. Erakundeen gaitzespenari herritarren aurkakotasuna gehitu behar zaio. Arabako, [Nafarroako](#) edo [Errioxako](#) herri txikietan gertatu den bezala, herritarrak trantsizio justua eskatzen duten plataformen inguruan antolatzen ari dira, trantsizio energetikoaren alde egiteko, lurralde-orekaren aurreiritzirik gabe. Talde ekologistek eta hiriko herritarrek ere zalantzan jarri dute eredu, plataforma horiekin bat egin baitute.

Euskal gizarteak badaki beharrezkoa dela energia sortzeko eta kontsumitzeko eredu eraldatzea. Hamarkadetan zehar, eredu energetikoa jasangarriago baterantz aldatzeko beharra transmititu da, eta eredu horrek energia berriztagarrien erabilera handiagoa izan behar zuen ezinbestean.

Agian ez da hainbeste hausnartu nahi den trantsizio energetikoaren ereduari buruz, eta horrek eragin handia izango du gutxien dutenen bizitzetan, baina baita lurralde ahulenetan ere.

Bidezko trantsizioaz hitz egiten denean, berehala lotzen zaio autoei errepideetatik kendu behar izateari, eta ez da beharrezkoa langileak ibilgailu elektriko bat erosi behar izatea, onartu ezin dena. Era berean, uler dezakegu erregai fosilen ustiapenak eragindako gatazka geopolitikoak, normalean mendebaldearen aldekoak, ez liratekeela erreplikatu behar energia berriztagarrien instalazioetarako behar diren materialak lortzerakoan.

Era berean, energia eskatzen duen bizimoduaren burujabe eta arduradun izateko, eredu horren eraginak onartu behar dira. Eta hori da energia berriztagarrien deszentralizazioa ahalbidetzen ari dena. **Alde batetik, subiranotasun energetikoa hurbiltzen du, baina, bestetik, baita ekoizpen energetiko horretatik eratorritako inpaktuak ere.** Eta hor zaindu behar da eskema globalak ez errepikatzea gure lurralde-eskalan, hiri-gizarteek energia garbiaren onurak jasotzen dituzte, landa-lurraldeetan eta lurralde naturaletan eta bertako biztanleengan izandako inpaktuen kontura.

Mix elektrikoa aldatu behar da, baina hori lurralde-justiziaren bermearekin eman dadin, eredu ere aldatu behar da. Kontsumoa murrizteak eta hiri-espazioak sorkuntzarako aprobeztatzeak izan behar dute lehentasuna. Lurraldea gehiegi ustiatzeko baliabide-hornitzaile huts gisa ikusteari

uzteko garaia da. Eta lurralde batean bizi diren komunitateen benetako partaidetza izateko garaia ere bada, beraiena ez den eszenatoki bateko figurante huts gisa ikusi gabe. Horrela bakarrik ziurtatuko da energia sortzeko eredu garbia eta bidezkoa.

Onartu berri den Trantsizio Energetikoaren eta Klima Aldaketaren Legeak honela hitz egiten zuen bere buruaz: "etorkizun jasangarri eta erresiliente baterako urrats garrantzitsua da. **Helburu argiekin, partaidetzazko gobernantza-egiturekin eta ekitatearen ikuspegiarekin**, klima-alaketaren erronkei modu integral eta eraginkorrean heltzea du helburu. Arrakasta izateko, hainbat eragileren arteko etengabeko lankidetzeta eta neutraltasun klimatikoaren aldeko neurri zehatzekin aurrera jarraitzeko borondate politikoa beharko dira ".

Hala izan dadila.

